

Att inte tillhöra i kunskapens korridorer

En studie av uteslutande normer på
statsvetenskapliga institutionen i Lund

Abstract

I denna uppsats undersöker vi vilka uteslutande normer det finns på statsvetenskapliga institutionen på Lunds universitet. Vi använder oss av teorin intersektionalitet, med fokus på klass och genus. Vår metod är minnesarbete, det är en metod som genom att minnen skrivs och diskuteras belyser den sociala konstruktionsprocess som berättar något om kontexten som minnena uppkommit i. Diskussionen blir vår empiri som ligger till grund för analysen. Resultatet av vår undersökning var att vi identifierade fem normer på statsvetenskapliga institutionen på Lunds universitet. Dessa normer är: Normen om ”rätt” sorts kunskap, Medelklassnormen, Norm mot feminism, Normen väktare för feminism samt den Manliga normen. Dessa normer är uteslutande gentemot dem som inte tillhör den hegemoniska grupp som utgör den rådande normen. Vi tror dock att förändring är möjlig och avslutar med att redogöra för förändringspotential och de strategier som framkom genom minnesarbetet.

Nyckelord: intersektionalitet, minnesarbete, uteslutande normer, homelessness, homesteading, feminism

Antal ord: 9986

Vi står för hela uppsatsen tillsammans. Vi har i gott samarbete i utbyte av tankar gjort samtliga delar tillsammans.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte.....	2
1.2	Bakgrund och tidigare forskning	2
2	Teori	5
2.1	Intersektionalitet	5
2.1.1	Bakgrund till intersektionalitet	5
2.1.2	Vad är intersektionalitet?.....	5
2.1.3	Vad menar vi med kön, klass och genussystem?.....	7
3	Metod och material	9
3.1	Minnesarbete	9
3.1.1	Minnesarbete som vetenskapsteori.....	9
3.1.2	Minnesarbete som metod.....	11
3.1.3	Tillvägagångssätt	12
4	Analys	15
4.1	Vilka normer har vi identifierat?	15
4.1.1	Normen om ”rätt” sorts kunskap	15
4.1.2	Medelklassnorm.....	16
4.1.3	En norm mot feminism	19
4.1.4	Väktare av feminismen.....	21
4.1.5	Manlig norm	23
5	Avslutning	25
6	Referenser	27
	Bilaga 1	28
	Bilaga 2	29

1 Inledning

Alla studenter i Sverige har rätt till lika mycket studiemedel och har samma rättigheter att börja på universitetet. Vi misstänker dock att alla inte har samma handlingsutrymme när de väl är på universitetet. Då vi studerar på Lunds universitet är vi självklart nyfikna på hur det ser ut just där. Läsåret 2005/2006 var det ca 18 % med arbetarbakgrund som var nybörjare på Lunds universitet. En tredjedel av Sveriges befolkning har arbetarklassbakgrund. Om det varit en rättvis klassfördelning på universitetet skulle en tredjedel av nybörjarstudenterna vara från arbetarhem¹(<http://www.scb.se>, 2006:15). Detta kan ge en indikation på vilken klass som främjas att börja på universitetet. Detta ger även en bild av hur Lunds universitet profilerar sig då Lund har en av de lägsta procenten nybörjarstudenter med arbetarklassbakgrund bland högskolor och universitet i Sverige(<http://www.scb.se>, 2006:15). Problemet ligger inte längre i att kvinnor inte börjar på universitetet, läsåret 2005/2006 började 74 000 högskolenybörjare på universitetet, var av 40 000 av dem var kvinnor och 34 000 män (<http://www.scb.se>, 2006:7). Det problematiska är snarare numera ett exkluderande universitetsklimat. Ett flertal studier visar att många kvinnor har en känsla av icke-tillhörighet på universitetet. Två studier som visar detta är Annika Kronsells artikel "Homeless in academia: Homesteading as a strategy for change in a world of hegemonic masculinity" (2002) och en artikel av Elisabeth Rogg som heter "Passion and pain in academia" (2002), som vi tar upp under bakgrund och tidigare forskning. Kronsell har inspirerat oss väldigt mycket. Hon är verksam på Lunds universitet och hennes empiri kommer ifrån hennes egna karriärerfarenheter på Lunds universitet. Ett av Kronsells begrepp som inspirerat oss är homelessness. Homelessness innebär en känsla av att inte tillhöra som är större än bara den egna individuella upplevelsen. Vi känner igen känslan av icke-tillhörighet och bestämde oss för att undersöka de normer som gör att man kan känna sig utesluten på universitetet, i vårt fall på statsvetenskap på Lunds universitet. Statistik blir mest en bakgrund till vårt arbete och inte ett verktyg för att undersöka uteslutande normer då det inte kan mäta uteslutande normer eller känslor av icke-tillhörighet.

¹ SCB beskriver socialbakgrund som den högsta av föräldrarnas socioekonomiska grupp: <http://www.scb.se>, 2006:2.

1.1 Syfte

Vi sluter oss till en socialkonstruktivistisk utgångspunkt. Vi menar således att normer är konstruktioner som alltid finns i det rådande samhället. Norm innebär att något skapas som det mest önskvärda och som besitter ett högstatusvärde. Norm är kopplat till makt genom att det som skapas som norm definieras och upprätthålls av dem som har makt i samhället. Makt är således en essentiell komponent i konstruktionen av normer. Makten kopplat till normerna skapar hierarkier och allt som inte når upp till normens ideal görs till avvikande. Dessa blir icke-norm (Ambjörnsson, 2006:47). Detta gör att eftersom det existerar normer och icke-norm så finns det alltid avvikare, det vill säga det finns alltid någon eller något som utesluts. Utifrån detta menar vi att det är viktigt undersöka vilka normer som är uteslutande och vem som utesluts för att se var ojämlikheter skapas och verkar. Om vi skaffar oss en förståelse för detta skapar vi möjligheter att förändra ojämlikheter.

Vårt syfte är att undersöka universitetet då utbildning och kunskap är källor till makt. Eftersom akademien är en plats för kunskapsproduktion och således också en plats där makt konstitueras, vill vi undersöka just universitetet. Vi är intresserade av att göra vår undersökning inom ramarna för statsvetenskapliga institutionen eftersom det är där vi studerar. Vi vill titta på A- och B-kursnivå för att det är studenternas första intensiva möte med institutionen och med ett nytt ämne samt för att vi tror att det mötet påverkar studenternas intresse för fortsatta studier.

Vi kommer att använda oss av teorin intersektionalitet med fokus på klass och genus.

Vår problemställning utifrån detta blir:

Vårt mål är att utifrån ett intersektionellt perspektiv med fokus på klass och genus undersöka uteslutande normer på statsvetenskapliga institutionen i Lund. Vi ämnar svara på frågan:

Vilka uteslutande normer kan vi identifiera genom vårt minnesarbete?

1.2 Bakgrund och tidigare forskning

Vi kommer här att presentera tidigare forskning som är relevant för vår studie och närliggande det som vi ämnar undersöka.

Annika Kronsell undersöker förändringar kring genus och feministiska frågor på Lunds universitet, till exempel genom att studera seminariet som rum och som fenomen. Två viktiga begrepp som hon använder är *homelessness*, en känsla av

att inte tillhöra som är större än bara den egna individuella upplevelsen och *homesteading*, att skapa utrymme som bot för känslan av homelessness (Kronsell, 2002:40). Begreppet homelessness sätter ord på den icke-tillhörighet som kommer ifrån uteslutande normer som vi vill undersöka i denna uppsats. Homelessness inbegriper både individens osäkerhet och rädslor och något mer utanför individen (Kronsell, 1990-1997 i Kronsell 2002:43). Vi tänker oss att detta innebär att begreppet inbegriper strukturnivå. Kronsell menar att institutioner som styrts av män har upprätthållit och skapat normer som hänger ihop med maskulinitet och heterosexualitet. Dessa institutioner har mannen som norm. Kvinnor i dessa manliga institutioner görs till avvikande. Kronsells resonemang kring seminariet går ut på att mannen-som-norm ofta bara kan anas och tar sig abstrakta uttryck. Mannen-som-norm blir tydligt i diverse vardagliga handlingar och praktiker inom institutioner, exempelvis genom att kvinnor ofta känner en känsla av hemlöshet i rum, i vid bemärkelse, som traditionellt varit manliga domäner. Som utväg ur hemlöshetskänslan föreslår Kronsell *homesteading* (Kronsell 2002:40-44). Som vi förstår det är *homesteading* främst praktik, och handlar om att göra sig plats i den rådande diskursen i seminarierummet till exempel genom mentorskap, diskussionsgrupper, medvetenhet och bruk av feministisk teori.

Roggs artikel "Passion and pain in academia" söker utreda huruvida akademien fortfarande är manligt dominerat och om det finns ett motstånd mot kvinnor i den akademiska kulturen. Roggs menar att akademien är mansdominerat för att kvinnor fortfarande har färre höga positioner än män. Mansdominansen innebär att idealen inom vetenskapen definieras av män. När dessa ideal inte ifrågasätts, tas de för givna och blir naturliga för alla parter (Roggs, 2002:155). Även detta tar Anna Wahl et al upp, de menar att det finns könskodade positioner och organisationer. När kvinnor försöker ta sig in på mansdominerade positioner görs kvinnor till avvikare eftersom normen och det som anses naturligt för en viss tjänst är manligt kodat (Wahl et al, 2002:120). Roggs menar att när nya grupper, till exempel kvinnor, kommer in i akademien utmanar de idealen. Slutsatserna i Roggs forskning visar att hennes tes om att akademien fortfarande är mansdominerat stämmer, men denna dominans verkar vara under press från utomstående styrkor som policys om jämställdhet.

Gemensamt för dessa artiklar är att de framför allt behandlar kön och att de undersökt uteslutande normer på högre nivå inom akademien. Vi kommer som vi nämnt ovan att ha fokus på både klass och kön och undersöka nybörjarnivå på statsvetenskap. Vi tänker oss dock att en exkludering högre upp i akademien indikerar att uteslutande mekanismer även verkar på en tidigare nivå.

Wahl et al (2001) menar att strukturer är sega och svåra att förändra. Utifrån detta tänker vi oss att artiklarna har relevans trots att de är skrivna 2002, då de strukturer författarna talar om sannolikt lever kvar.

Artiklarna ger oss den utgångspunkt att universitetet är manligt kodat det vill säga dominerat av manliga normer. Det artiklarna också hjälper oss med är att ge oss användbara begrepp för att forska om uteslutande normer. Dessa är *homelessness* och *homesteading*. De här begreppen kommer vi använda i vår analys.

I artikeln "A model for evaluating gender equity in academe" beskriver Susan M. Miller och Kenneth L. Miller utformandet av en utvärderingsmodell som mäter orättvisa förhållanden på universitetet med fokus på genus. De författarna gör är att bygga upp en modell genom vilken det går att utvärdera jämlikhet inom akademien. Vi använder modellen som bakgrund och inspiration för att den handlar om just orättvisa förhållanden inom akademien, då detta är det vi vill undersöka genom att studera uteslutande normer. Artikelförfattarna menar att anledningen till att det är betydelsefullt att peka på ojämlikhet just inom akademien är för att institutioner i högre utbildning har en unik samhällsposition på så sätt att de ska upprätthålla demokratiska ideal och motverka diskriminering. På svenska universitet görs detta genom att jämställdhets och likabehandlingsplaner.

Modellen belyser således var åtgärder bör sättas in samt förslag på åtgärder för studenter såväl som fakulteterna och de anställda för att nå ett mer jämställt klimat inom universitetet.

Miller och Millers modell visar på en förändringspotential som vi tror är viktig i allt arbete som handlar om att undersöka uteslutande praktiker, ojämlikhet eller diskriminering. Vi anknyter till detta genom att, i vår avslutning, ta upp förändringspotential och homesteadingstrategier.

2 Teori

2.1 Intersektionalitet

Med ett intersektionellt perspektiv ställer man sig frågan hur människors levnadsvillkor formas i korsningen mellan flera maktstrukturer (de los Reyes, Irene Molina & Diana Mulinari, 2006:20). För att på ett förståligt sätt kunna förklara begreppet som är mycket komplext, kommer vi kort att redogöra för var intersektionalitet har sitt ursprung. Detta menar vi är viktigt att ta upp då intersektionalitet är en teori som är starkt bunden till sin historia och som växt fram genom andra teorier.

2.1.1 Bakgrund till intersektionalitet

Intersektionalitet har sitt ursprung i antirasistisk feministisk kritik till den vita hegemoniska feminismen (Mulinari och de los Reyes, 2005:15). På 1980-talet kritiserades många Nordamerikanska feminister för att deras perspektiv enbart utgick från vita, västerländska, medelklasskvinnor i akademien. Denna feminism blundade helt för förtryck som klass och etnicitet (Eriksson-Zetterquist & Sthyre, 2007:25, Mulinari och de los Reyes, 2005:7). Mycket kritik kom från afroamerikansk feministisk teori som visade att den feministiska rörelsen främst representerades av vita västerländska medelklasskvinnor. Genom detta uppmärksammades att alla kvinnor inte lider av samma förtryck alltid. Icke-vita icke-västerländska, icke-medelklasskvinnor blev ignorerade och den hegemoniska feminismen fick definiera "alla kvinnors" problem (Eriksson-Zetterquist & Sthyre, 2007:25-26). Med intersektionalitetsperspektivet visas således att det finns ojämlikhet mellan kvinnor, beroende på klass och etnicitet (exempelvis i de los Reyes et al, 2006:21-22).

2.1.2 Vad är intersektionalitet?

Intersektionalitet är ett teoretiskt perspektiv som synliggör hur olika maktstrukturer sammanlänkas och integrerar, såsom könsförtryck, rasism, klasssystem, en tvingande heterosexualitet (Mulinari och de los Reyes, 2005:24). Dessa maktrelationer måste ses i sin kontext och är historiskt specifika (Mulinari och de los Reyes, 2005:125). Ett intersektionellt perspektiv betonar således att

samhället är rörligt och i ständig förändring. Exempelvis behöver en person inte tillhöra samma kategori hela livet. Kategoriers innehåll kan även ändras exempelvis genom samhälliga förändringar (Eriksson-Zetterquist & Sthyre, 2007:15). Kategorier så som klass, kön och etnicitet är inte nya, men vad ett intersektionellt perspektiv visar är att vi alla påverkas av dessa maktstrukturer (Eriksson-Zetterquist & Sthyre, 2007:29). Dessa maktstrukturer och förtryckande processer går inte att separera i maktanalyser utan verkar samtidigt med varandra. Därför går det inte att göra kön utan att samtidigt göra ”ras”/eticitet och sexualitet (Mulinari och de los Reyes, 2005:10 & 90). De bildas av varandra och existerar således inte utan varandra. En teori om kön är därför även alltid en teori om klass, sexualitet och etnicitet (Eriksson-Zetterquist & Sthyre, 2007:13). Denna samtidiga effekt av kön-, klass- och etniska/”ras”-strukturer är grundläggande delar i maktens konstituering (Mulinari & de los Reyes, 2005:7). Dessa kategorier kan inte användas som isolerade analytiska verktyg utan att samtidigt ge uttryck för en maktposition. Ett exempel på det är att om man inte problematiserar etnicitet, sexualitet, klass blir normen för kvinnor: vita, medelklass och heterosexuella (Mulinari och de los Reyes, 2005:55). Dessa olika förtryck är inte hierarkiska utan de är sammanlänkade (de los Reyes, Molina & Mulinari, 2006:20).

Ett intersektionellt perspektiv problematiserar var den vetenskapliga ”sanna”, ”rätta” kunskapen kommer ifrån och vem som bestämmer den. Detta innebär att ett intersektionellt perspektiv belyser maktaspekten i kunskapsproduktionen. Feministisk kritik har problematiserat att det råder en manlig norm inom akademien och på så sätt visat att vetenskap har en politisk innebörd. Mulinari och de los Reyes (2007:10) menar att det finns en stark föreställning om vetenskap som något neutralt, inom akademien i Sverige trots att vetenskapen som den ser ut idag är uppbyggd på en manlig norm. Kunskap är således makt. Detta blir extra viktigt för oss i vår studie då vi ska titta uteslutande normer inom akademien där källan till kunskap finns. Här blir det mycket viktigt att undersöka vem som har tillgång till kunskap och vem som anses äga ”rätt” kunskap.

Mulinari och de los Reyes (2005:8-9) menar även att en viktig del i intersektionalitet är att utforska den ojämlikhet som konstrueras i intersektionen mellan individuella handlingar, institutionella praktiker, normer rutiner och strukturella relationer. Dessa skapar olika former av maktutövande och analysen av dessa intersektioner är elementärt för att förstå på vilket sätt olika strukturer av förtryck artikuleras och förstärker varandra. Intersektionalitet är en teori som kopplar makt och ojämlikhet till individens möjlighet till att agera som subjekt (Mulinari och de los Reyes 2007:16). Detta innebär att inom ett intersektionellt perspektiv ses individen inte bara som slav under strukturerna dock inte heller som helt fri från strukturer (Mulinari och de los Reyes 2007:9). Ett annat viktigt synliggörande av makt som det intersektionella perspektivet ger är att makt inte kan produceras utan dikotoma föreställningar, alltså om likhet och olikhet. Exempel på dikotomier är män/kvinnor, svenskar/invandrare, arbete/kapital och heterosexuell/homosexuell. Dessa dikotomier skapas av patriarkala, rasistiska och

kapitalistiska ideologier. Dikotomierna anses naturliga, essentialistiska och statiska (de los Reyes et al, 2006:20,23).

Vi väljer att använda oss av begreppet intersektionalitet som teori eftersom begreppet fungerar som ett verktyg för att se hur olika maktrelationer samverkar och konstitueras (de los Reyes et al, 2006:23 och Eriksson-Zetterquist & Sthyre, 2007:29). Detta blir en relevant utgångspunkt för vår studie då vi kommer att undersöka uteslutande normer på universitetet, med störst fokus på kön och klass. För att förtydliga vad vi menar med kön och klass kommer vi ha ett eget stycke där detta tas upp och diskuteras.

2.1.3 Vad menar vi med kön, klass och genussystem?

Vi ansluter oss till Wahls et al förklaring av att kön är socialt och kulturellt konstruerat. Vi människor konstruerar själva de vi uppfattar som manligt och kvinnligt. Vi kommer i den fortsatta uppsatsen att skriva genus istället för kön, då vi vill förtydliga distinktionen mellan biologiskt och socialt kön (Wahl et al, 2001:49). Vi sluter oss till Yvonne Hirdmans förklaring av genussystemet som en del i vår teoretiska utgångspunkt. Genussystemet ger förklaring till könsmaktsordningen i samhället, det vill säga att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp. Genussystemet bygger på föreställningen att kön är socialt konstruerat. Hirdman menar att genussystemet har två bärande principer. Dessa är *dikotomin*, det vill säga isärhållandet, och *hierarkin*. Med isärhållandet menas att manligt och kvinnligt inte bör blandas. Hierarkin innebär att mannen är norm, det är män som ses som människor och således som det normala. Eftersom som det råder en manlig norm innehar män som grupp en högre position i samhällsordningen än kvinnor som grupp (Hirdman, 2004:116-122).

När vi använder begreppet klass har vi valt Beverly Skeggs (1999) beskrivning av begreppet eftersom hon på ett mycket lyckat sätt utvecklar Bourdieus klassbegrepp till att innefatta genus. För att utveckla klassbegreppet börjar Skeggs med att beskriva Bourdieus klassteori: Bourdieu såg inte klass som något essentiellt eller statiskt utan som en godtyckligt pålagd definition som får verkliga sociala effekter. För att göra detta begripligt använder sig Bourdieu av *kapitalmetaforer*. Dessa är: *Ekonomiskt* kapital som handlar om inkomster och förmögenheter. *Kulturellt* kapital (förkroppsligat, objektifierat och institutionaliserat) som innebär bland annat utbildningskvalifikationer och kulturella tillhörigheter och *socialt* kapital som är kopplat till relationer och nätverk. *Symboliskt* kapital är det som avgör om de olika kapitalformerna kan omsättas till makt eller pengar. Det vill säga kapitalen måste legitimeras innan de kan omsättas. Exempelvis måste kulturellt kapital legitimeras för att kunna generera symbolisk makt. Exempel på högt värderade, och normaliserade, kulturella kapital är maskulinitet och vithet. Bourdieu menar att allt kapital är kontextspecifikt och att människor fördelas i det sociala rummet efter hur stor totalvolym deras olika kapital har. Han menar också att klass, kön och "ras" inte

är kapital i sig, utan de skänker oss relationer genom vilka kapital kan värderas och organiseras (Skeggs, 1999:20-22).

Skeggs förenar Bourdieus kapitalmetaforer med kön/genus genom att lägga till begreppet respektabilitet. Respektabilitet förklarar Skeggs som en av de mest utmärkande markörerna för klasstillhörighet. Det uppfattas som en egenskap hos de som anses ha värde och makt i samhället. Historiskt sett har medelklassen setts som respektabel och arbetarklassen har ansetts ha bristande respektabilitet. De som normaliseras av och har fått respektabilitet med sin samhällsposition behöver i och med detta inte lägga vikt vid den. Respektabilitet är särskilt viktigt i upprätthållandet av rätt sorts femininitet. På så sätt kopplar Skeggs genus till klass (Skeggs, 1999:11-12).

3 Metod och material

3.1 Minnesarbete

Minnesarbete är ett försök att upptäcka en social konstruktionsprocess som den återspeglas i minnet hos enskilda personer (Johanna Esseveld, 1999:109). Det vill säga se och förstå hur relationer, handlingar och företeelser på olika sätt skapas och får sin innebörd i en viss kontext. Esseveld skriver att minnesarbete synliggör de sociala relationerna som skapar erfarenheter (Esseveld, 1999:111). Detta kan göras på lite olika sätt. Det ingår att samla skrivna minnen, kollektiv analys av minnena, och omvärdering av minnena (June Crawford et al, 1992:43). Minnesarbete är en metod och på samma gång en vetenskapsteoretisk infallsvinkel. Det kan således ses som en tvådelad företeelse. Den ena är den mer vetenskapsteoretiska delen av minnesarbete som utgår från Haug et al (1987) och hennes skapade av minnesarbete. Den andra är den mer praktiska delen där minnesarbete blir mer renodlad som metod, den utvecklades till stor del av Haugs efterföljare. De två delarna tillsammans gör att minnesarbete blir en metod och samtidigt ett sätt att analysera.

Vi kommer först att beskriva minnesarbetets mer vetenskapsteoretiska del och sedan metoden som den ser ut i praktiken.

3.1.1 Minnesarbete som vetenskapsteori

För att förklara minnesarbete behövs en kort redogörelse för hur metoden uppkom och dess koppling till en feministisk vetenskaplig tradition.

Kollektivt minnesarbete introducerades på 1980-talet av den feministiska sociologen Frigga Haug och hennes kollegor i samband med forskning om sexualitet som en socialiseringsprocess (Esseveld, 1999:109). Haug och hennes kollegor ville dels titta på sexualitet som en social konstruktion som placerar in kvinnor i vissa underordnade positioner i samhället och även undersöka hur kvinnor internaliserade och tolkade underordningen (Haug et al, 1987:33). För att göra detta behövde de en forskningsmetod som både tog hänsyn till sociala strukturer och till hur individer medverkar i skapandet av dessa strukturer och av sin egen identitet. Därför utvecklade de forskningsmetoden kollektivt minnesarbete (Carla Willig, 2001:125).

Kollektivt minnesarbete som metod skiljer sig från och utmanar andra metoder inom samhällsvetenskap på flera sätt. Den första skillnaden är att det är

individens vardagserfarenheter som är det centrala och det som utgör grunden för kunskapsinhämtning. Tidigare i samhällsvetenskaplig forskning har vetenskaplig kunskap varit strikt skilt från vardagserfarenheter. Den andra är att deltagarna och forskarna alla ses som subjekt och som medforskare. Inom traditionell samhällsvetenskaplig forskning studeras individer ofta som objekt (Haug et al, 1987:34-35). Shulamit Reinhartzs bok "Feminist methods in social research" betonar vikten av att se informanter som subjekt och visar hur man gör feministisk forskningsmetod. Hon visar på forskare som skapat nya metoder då de befintliga inte fungerat som feministisk metod. Här tas minnesarbete upp som en sådan metod (Reinhartz, 1992:219-223).

Vi vill poängtera kopplingen mellan Haugs arbete och feministisk vetenskaplig tradition, genom det som Esseveld skriver om samhällsvetenskaplig forskning. Esseveld menar att Haugs metod återspeglar 1970-tallets diskussioner inom feministisk forskning där det fanns en stark kritik av vetenskaplig kunskap. Samhällsvetenskapen kritiserades och diskussionen fördes kring hur forskning skulle bedrivas för att komma runt det faktum att det som tidigare ansetts som samhällsvetenskaplig kunskap baserades på privilegierade mäns erfarenheter. Detta gjorde att det blev intressant att utgå från underprivilegierade gruppers erfarenheter, till exempel kvinnors. Syftet var inte att synliggöra erfarenheterna i sig utan att synliggöra de sociala relationer som skapar, och skapas av, dessa erfarenheter (Esseveld, 1999:110-111). Det vi vill i vår uppsats är att undvika att producera kunskap som utgår från mannen som norm. Vi vill snarare, i Haugs anda, försöka nå den typ av kunskap som fått litet utrymme och som länge tidigare ignorerats inom akademien. Detta tar Mulinari och de los Reyes (2007:10) upp, de skriver att föreställningen om vetenskaplig neutralitet är djupt rotad i den akademiska traditionen i Sverige och att exempel på det är att:

[...] den feministiska forskningen, som framgångsrikt har bidragit till att destabilisera den manliga normens legitimitet, fortfarande har en marginell ställning, eller saknas helt, inom samhällsvetenskaper och humaniora.
(Mulinari och de los Reyes, 2007:10)

Vi ser här feministisk forskning som en symbol för kritiken av kunskapsproduktionen. När den feministiska forskningens bidrag då inte accepteras eller får en mycket begränsad plats inom akademien är detta en indikator på att kvinnors erfarenheter fortfarande ignoreras.

Wiederbergs läsning av Haug et al visar på en mycket viktig del i resonemanget som Haug med kollegor för. Det är att genusordningen reproduceras till stor del på grund av att genus och genusstrukturer tas för givna. De synliggörs inte och ses således som något naturligt. Det "naturliga" och "normala" syns först när vi bryter mot det. Det betyder att brottet mot det rådande normala blir nyckeln till förståelsen av det som anses naturligt, det vill säga vad som är norm. Vidare pekar Wiederberg på att språket är betydelsefullt i detta. Hon skriver att det patriarkala språkets hölje måste bort om vi ska få tillgång till kvinnors erfarenheter. Det går enligt Wiederberg att få bort det språkliga höljet genom att arbeta med minnesarbete eftersom metoden gör det möjligt att gå

bortom det som traditionellt sätt ansetts som vetenskaplig kunskap (Wiederberg 1995:125-126). Vi menar att detta visar att det är fruktbart att arbeta med just minnen då man vill se på normer.

3.1.2 Minnesarbete som metod

Det finns ett antal forskare som i Haugs efterföljd använt minnesarbete som metod på olika sätt tex Crawford et al (1992), Esseveld (1999), Wiederberg (1995), och Willig (2001). Det som alla dessa teoretiker påpekar är att minnesarbete ska ses som en *process*. De har alla omarbetat Haugs metod så att den passar för deras egen forskning. Crawford et al (1992) beskriver minnesarbete i tre faser och listar de viktigaste komponenterna för ett lyckat minnesarbete. De tre faserna är: samla skrivna minnen, kollektiv analys av minnena och den sista fasen är en omskrivning av minnena (Crawford et al, 1992:43). Willig (2001:127-130) utökar, modifierar och tydliggör Crawfords tre faser genom att tillsätta fler understeg och skapar på så sätt en tydlig metodmall. Den ser ut såhär:

Fas ett: Att generera minnen

Steg ett är att forma en minnesgrupp. Gruppen bör ha mellan fyra och åtta deltagare. Det är bra om gruppen delar egenskaper som är väsentliga för ämnet som ska diskuteras. Det viktigaste i formandet av en minnesgrupp är ömsesidig tillit och en känsla av trygghet i gruppen. Steg två är val av trigger. En trigger är ett ord eller en kort fras som kan hjälpa till att få fram ett minne på det tänkta temat. Steg tre: alla deltagare skriver ett minne utifrån temat och dess trigger. Willig menar att minnena bör skrivas i tredjeperson (Willig, 2001:127-128).

Fas två: Analys av minnena

Steg fyra innebär att minnesgruppen återsamlas för gruppdiskussion av minnena. Kopior av alla minnen delas ut till alla deltagare. Willig menar att gruppen ska analysera minnena var för sig utifrån vilka relationer, tystnader, motsättningar och vad som uttrycks i ord och handling. Syftet är att identifiera hur betydelser i minnena socialt konstrueras. I steg fem jämför deltagarna sina minnen med varandra och letar efter likheter, skillnader, återkommande teman och mönster. I steg sex menar Willig att det kan vara till hjälp för analysen om deltagarna skriver om sina minnen i ljuset av den diskussion som tidigare förts. Detta kan vara ett sätt att bli mer medveten om hur minnets innehåll får betydelse genom hur de socialt konstrueras. All diskussion av minnena, i steg fyra och fem, transkriberas.

Fas tre: Integrering och teori bygge

Steg sju går ut på att analysera de transkriberade gruppdiskussionerna. Minnena jämförs och kontrasteras mot varandra och mot relevanta teorier som kan förklara hur relationer, handlingar och företeelser socialt konstrueras i minnena. Här menar Willig att det är viktigt att ha ett kritiskt öga till de existerande teorierna. Frågor som bör ställas är om teorierna räcker för att förklara det som finns i

minnena samt hur de befintliga teorierna i så fall behöver kompletteras. Det är inom ramen för den här delen av processen som ett eventuellt teoribygge sker. (Willig, 2001:127-130)

3.1.3 Tillvägagångssätt

Vi använder främst Willigs (2001) beskrivning av metoden eftersom hon på ett tydligt sätt strukturerar både Haugs och Crawfords tankar om kollektivt minnesarbete. Vi omarbetade metoden så att den passade för det vi undersöker. På grund av att detta är en B-uppsats där vi har kort om tid och begränsat utrymme valde vi att plocka ut det som var väsentligaste för oss från Willigs metodmall samt använda Esseveld (1999:114) när det gäller de frågeställningar vi hade som hjälp i diskussionen.

Fas ett: Vi genererade minnen

Vi började med att forma minnesgruppen. Eftersom vårt syfte var att undersöka utslutande normer på just statsvetenskap, var det givet att hitta personer som läst ämnet. Vi ville också försäkra oss om att personerna hade kunskapen att se utslutande strukturer. Eftersom genusvetenskap handlar om att granska makt och vad som är norm, var studenter med kompetens i både statsvetenskap och genusvetenskap det mest rationella valet. Om vi istället valt att engagera studenter som läst stats men inte genus är risken att maktstrukturer skulle förbli oupptäckta. På detta sätt uppnår vi det både Willig (2001) och Crawford et al (1992) tar upp som viktiga komponenter i urvalet: att gruppen delar egenskaper som är väsentliga för ämnet som ska diskuteras. Crawford menar att det är bra med en homogen grupp (Crawford, 1992:44). Willig skriver att när det är relevant för ämnet kan det underlätta att skapa minnesarbetsgrupper med till exempel bara kvinnor. Detta har vi valt på grund av akademins manliga kodning och därför ville vi se just på kvinnors erfarenhet av detta.

Vi kontaktade studenter vi träffat på våra kurser i genus och statsvetenskap, till slut hittade vi fem personer som var intresserade av att vara med. Innan första mötet förklarade vi kortfattat för deltagarna vad minnesarbete innebär och att temat var "att inte tillhöra". Temat valde vi för att vi tänkte att en person som inte *tillhör* är utsluten och på så sätt kommer vi åt det vi vill undersöka. Vi valde att vara mötessamordnare, det vill säga vi skrev inte egna minnen. Vi förklarade anonymitetsvillkoren. Deltagarna ville vara anonyma i uppsatsen.

Vi planerade in två mötestillfällen, dagarna efter varandra. För båda dagarna bokade vi en sal på statsvetenskapliga institutionen, mötena beräknades till två timmar per tillfälle.

Vid mötestillfälle ett: Vi mötessamordnare samt fem deltagare samlades vid första tillfället. Borden ställdes i mitten och vi satt i en ring så att alla kunde se varandra och vi bjöd på fika. Vi placerade oss själva på varsin sida av borden för att få översikt över gruppen och för att öka allas medverkan i minnesarbetsprocessen. Detta för att skapa ömsesidig tillit och en känsla av trygghet i gruppen. Vi börjar med en kort introduktion om kollektivt minnesarbete

och beskriver att: minnena bör skrivas med distans, vara detaljrika och i möjligaste mån vara fria från värderingar och analys. Därefter läste alla i guppen ett exempelminne från Esseveld (1999:107) tyst för sig själva. Vi initierar en diskussion om triggers. Gruppen beslutar gemensamt om lämpliga triggers. Dessa blev: kurslitteratur, redovisning, nationsfest, att inte bli förstådd, att inte bli sedd, att bli sedd men vara för mycket, ilska, glädje, orättvist behandlad, kränkning, icke-inkluderad och tystnad. Alla triggers läses upp som inspiration innan alla börjar skriva sina minnen. Vi valde att ha med alla triggers för att de gav en bredd av inspiration. Alla skriver ett minne från sin tid på statsvetenskapliga institutionen, det vill säga A och B- nivå, på temat ”att inte tillhöra”. Efter detta läses minnena två och två och eventuella oklarheter kommenteras. Minnena samlas in.

Fas två: Gruppens analys av minnena

Vid mötestillfälle två: Minnesgruppen återsamlas för gruppdiskussion av minnena. Vi och fyra deltagare närvarar, en deltagare kunde inte vid detta tillfälle. Vi har kopierat upp alla minnen till samtliga. Istället för att nämna minnena vid minnesförfattarnas namn, döpte vi minnena efter vad de handlade om (se bilaga). Deltagarna läser igenom alla minnen tyst för sig själva. Alla läser upp ett minne högt, dock inte sitt eget för att skapa nödvändig distans. Efter varje minne lästs upp får alla kort kommentera varje berättelse. Istället för att analysera minnena var för sig, lade vi fokus på den gemensamma jämförelsen av minnena. Diskussionen startar, deltagarna ombeds leta efter likheter, skillnader och återkommande teman i minnena. Vi hade frågeställningar som vi hämtade från Esseveld (1999:114) som inspiration till diskussionen. Dessa skrivs upp på tavlan: Vilka tystnader finns? Vad sägs inte? Vilka motsättningar finns i texten? Vilka ord och begrepp används i minnena? Vad är det som saknas? Vi ställde även frågor under diskussionens gång för att föra diskussionen framåt (bilaga 1). Willig menar att det kan vara till hjälp att deltagarna skriver om sina minnen. I större minnesarbeten är detta en viktig del. Vårt minnesarbete är litet så vi tror inte att detta hade bidragit till en bättre analys. Därför skrev vi inte om minnena. Själva diskussionen pågick i en timme och tjugo minuter.

Fas tre: Vi ägnar oss åt integrering och teori bygge

Vi transkriberade diskussionen med fokus på det som var mest intressant för vår analys. Den transkriberade diskussion blev vårt material.

När det gäller teori bygge menar vi att vår teori i sig inbegriper en typ av teori bygge. Detta grundar vi på att intersektionalitet innefattar olika perspektiv och har sin bakgrund i mängd olika kritiska teorier.

Vår teori och metod passar ihop på flera sätt. Metoden kan just genom de konkreta minneshistorierna synliggöra klass och ”ras” på samma villkor som genus (Wiederberg, 1995:127). Detta är just det som teorin också gör. Vi beskrev tidigare att minnesarbete som forskningsmetod både tar hänsyn till sociala strukturer och till hur individer medverkar i skapandet av dessa strukturer. Detta återkommer i Mulinari och de los Reyes sätt att beskriva intersektionalitet. De menar nämligen att intersektionalitet är en teori där individen varken är slav under

strukturerna eller fri att handla fritt oberoende av strukturerna. (Mulinari och de los Reyes 2007:9,16). Det här visar att metoden och teorin passar väl ihop.

4 Analys

4.1 Vilka normer har vi identifierat?

Eftersom normer i sig innebär ett uteslutande så visar vi här normerna och vem som utesluts. I materialet har vi identifierat ett antal normer, dessa är: Normen om ”rätt” sorts kunskap, Medelklassnorm, Norm mot feminism och inom den Normen väktare för feminism samt Manlig norm. Alla dessa normer hänger ihop och har intersektioner som går in i varandra. Men för tydlighetens skull har vi valt att dela upp dem. För att göra texten begriplig har vi valt att ta bort småord i citaten som inte påverkar betydelsen av resonemangen. Pauser och tvekan finns kvar för att det kan vara viktigt för betydelsen.

4.1.1 Normen om ”rätt” sorts kunskap

Nedan visar vi vad i vår empiri som är ett tecken på en norm om ”rätt” sorts kunskap.

Utifrån minnet ”Utvärdering av delkurs”, där personen säger att hon tvivlar på att hon tillhör den kritiskt ifrågasättande kulturen. Säger deltagare F att:

Jag tycker också att det blir så tydligt att den här kritiska ifrågasättande stilen eller kulturen, eller vad man ska kalla det, att den inte kommer här ifrån, från stats. Utan den kommer någon annan stans ifrån. I och med att man hänger på de andra i den stora gruppen och gör som dom, så går man ifrån den, den kritiska ståndpunkten (dvs feminism, våran anm), på något sätt. Vilket betyder att den kanske inte kommer härifrån i första hand.

Diskussion går vidare med att tala om att det är ett problem då universitet har som mål att utbilda kritiskt tänkande studenter och att de kritiska perspektiven är en grund i vad statsvetenskapliga institutionen har som profil. Deltagare M fortsätter och säger: ”Jag fick känslan av att när man gick igenom kritisk ideologi, så bara: ja, det och det om man är missnöjd, det är till exempel marxismen, feminismen.” Alla deltagare skrattade igenkännande. Deltagare M fortsätter med att säga att hon fick intrycket att de här perspektiven kan vara bra att känna till men det är inte så man forskar. Samtliga deltagare instämmer.

Ur ett intersektionellt perspektiv, som problematiserar vad den sanna och rätta kunskapen kommer ifrån och vem som producerar denna kunskap, visar detta att det finns en norm om vad rätt sorts kunskap är. Genom att ta upp kritiska ideologier som något som inte är önskvärt att forska om och genom att minimera deras betydelse skapas på så sätt en norm om vad ”rätt” kunskap och vetenskap är. När deltagare F säger att det blir tydligt att den kritiska ifrågasättande stilen inte kommer ifrån statsvetenskap visar detta på en stark norm om vad kunskap och vetenskap är och att de inte är önskvärt med kritik av denna norm. Deltagarna diskuterar kulturen på statsvetenskap och ifrågasätter varför det inte är mer kritiskt tänkande på statsvetenskap. De problematiserar även att studenter verkar ha uppfattningen att det finns objektiv kunskap och att de ger objektivitet ett högt värde. Deltagare F menar vidare att denna tro på objektivitet också visar sig om:

[...]litteraturen är inriktad på fakta eller på ifrågasättande. Jag tyckte att det va mycket fakta inriktat här (statsvetenskap, vår anm). Som man inte var van vid från genus till exempel.

Ovan resonemang visar att en tro på att vetenskapen är objektiv är en föreställning som lever kvar i akademien. Om man tror detta är det således inte nödvändigt eller önskvärt att ha kritiska ideologier som ifrågasätter detta. Här kan vi åter se genom ett intersektionellt perspektiv att en norm om vad vetenskap är konstrueras och görs till ”rätt” och sann kunskap.

Kronsell och Roggs studier visar att det finns en manlig norm i vad vetenskap är. Då vetenskap ofta anses som något neutralt inom akademien blir vetenskapen maktblind. Genom denna maktblindhet problematiseras därmed inte genusystemet eller andra förtryckande strukturer så som rasism och heteronormativitet. Det är ett stort problem då kunskap i allra högsta grad är maktrelaterat. Kunskap är makt, som vi nämnt ovan. Det är ett stort problem att det är männens perspektiv (vita, medelklass, inom akademien) som får störst utrymme inom kunskapsproduktion och i historie- och ideologiböckerna. Detta reproducerar strukturellt sätt mäns makt över kvinnor, vit hegemoni samt medel- och överklassens övertag över arbetarklassen.

I det här avsnittet har vi visat att kvinnor utesluts eftersom de får litet utrymme i kunskapsproduktionen.

4.1.2 Medelklassnorm

Nedan visar vi vad i vår empiri som är ett tecken på en medelklassnorm. Deltagarna återkommer ofta i diskussionen till hur kulturen är på statsvetenskapliga institutionen. Ett tydligt uttalande kring detta är när deltagare F säger att ”Men, men det är ju, det ju en ganska, medelklass liberal kultur egentligen.” Deltagare P säger om statsvetenskap: ”Det är så fint. Det är politik.” Deltagare M håller med och tillägger att PolMag är en examen som många politiker har. Båda ger uttryck för att statsvetenskap är politik och anses vara ett

fint ämne. Värderingen att statsvetenskap är fint visar på ett hierarkiskt tänkande och att olika ämnen kan värderas olika högt. Här ser vi att det är hög status läsa på statsvetenskapliga institutionen. Det medför således ett högt kulturellt kapital. Att läsa statsvetenskap blir ett sätt att tillskansa sig högre kapital på två nivåer, först genom att utbildning i sig ger ett ökat kulturellt kapital och för det andra för att ämnet statsvetenskap är särskilt legitimt, ämnet har högt symboliskt kapital. Att befinna sig på statsvetenskapliga institutionen innebär således en rörelse uppåt i klasshierarkin för arbetarklassindivider och ett sätt att behålla sin position i klasshierarkin för medel- och överklassen. Högt legitimerat kapital ger individer stort klassmässigt handlingsutrymme, detta visar på en medelklassnorm.

Ytterligare ett uttalande om kulturen är på statsvetenskapliga institutionen kommer från deltagare F som säger:

Många vill få bra på tentorna, få bra betyg på sin uppsats, skriva om något som anses vara viktigt, som kan verka bättre i framtiden när man ska ha sin karriär och visa upp sin uppsats. Det finns ändå någon slags strävan att inkluderas i detta. Man vill se snygg ut när man kommer, folk är nästan lite uppklädda, känner man, när man kommer hit (till statsvetenskap, vår anm). Det finns någon sorts allmän strävan att hålla sig inom ramarna liksom, för det blir ju obehagligt när man gör fel. Det känns ju jobbigt.

Jakten på bra betyg är exempel på det Bourdieu i sin klassteori kallar kulturellt kapital, vilket innefattar utbildningskvalifikationer. Den strävan efter karriär och att skriva uppsats om något som anses viktigt, som deltagare F talar om, kan ses som tecken på en strävan uppåt i universitetets hierarki. Detta innebär en strävan efter prestige och eftersom hierarkier och prestige ger makt, blir detta en ökning av makt. Här ser vi hur prestige ger tillgång till ett högre kulturellt kapital. Att folk är uppklädda säger också något om prestige. Prestige ger tillgång till ”rätt” kontakter vilket Bourdieu benämner som socialt kapital. Här visas även att det finns tydliga ramar i kulturen på stats som deltagarna det vill säga studenterna känner av och att kliva utanför dessa innebär att göra fel. Genom att gå utanför ramarna riskerar studenterna att gå miste om rätt sociala relationer och samtidigt förlora i socialt kapital, vilket blir en förlust av makt.

I ovan resonemang visas att det finns tydliga ramar att hålla sig inom på statsvetenskap och att rätt kläder är kopplat till prestige. Utifrån detta väcks frågan om hur kvinnoidealet ser ut i den rådande medelklassnormen. Det kan vi se med hjälp av Skeggs begrepp respektabilitet. Respektabilitet är ett sätt för kvinnor att tillskansa sig högre kapital genom att vara feminina. Exempel genom respektabla kläder kan kvinnor öka sina kapital och få kapitalen omsatta till symboliskt kapital. På stats skulle respektabilitet för kvinnor innebära att följa medelklassnormen.

Vad som är kvinnoidealet i medelklassnormen blir tydligt genom svaret på frågan: Hur står personerna minnena i relation till det som på statsvetenskap (nr 3). Deltagare M svarar att det finns en tydlig skillnad mellan vad personerna vill och vad som förväntas av dem. Hon resonerar om att det förväntas att personerna

ska vara tysta och vidare förväntas att det som personerna reagerar på i minnena ska få passera obemärkt.

Att det förväntas av personerna att de ska vara tysta tolkar vi som ett uttryck för klimatet på statsvetenskap och knyter an till resonemanget om att kunskapsproduktionen är manligt kodad. Huvudpersonerna i minnena är kvinnor. Vi menar att förväntningen om att kvinnorna ska vara tysta är ett kvinnoideal som handlar om respektabilitet. Personerna i minnena går emot kvinnoidealet då de inte är tysta utan säger ifrån. Det förväntas att kvinnorna ska vara tysta, särskilt i en manligt kodad miljö som den på statsvetenskap. Tystanden blir här en del av ett respektabilitetsideal.

Genom att de är tysta och således följer kvinnoidealet så ökar det deras respektabilitet. De som gagnas mest av att vara respektabla är de med lågt klasskapital, som arbetarklass i en medelklassnorm. Kvinnor i medelklassen har redan stort legitimerat kapital i form av till exempel god ekonomi och karriärskontakter. De är inte i lika stort behov av att sträva efter respektabilitet men kan gynnas av det. Här ser vi att klass och genus verkar samtidigt. Vi ser även resonemanget ovan som en del i hur kvinnoidealet ser ut i medelklassnormen.

Diskussionen fortsätter. Utifrån minnet Seminarium om neomarxism (minne nr 4) säger deltagare F:

Det här med klass tar så hårt, det är utanförskap på hög nivå. Gu..., tänk om man verkligen kommer hit och verkligen inte har råd att köpa dator eller gå på alla novischfester, bal och hela kittet. Vad utanför man blir!

Här ses arbetarklass som ett utanförskap. Det syns genom att hon talar om att inte ha råd. Vi tolkar detta som ett uttryck för homelessness då homelessness handlar om en känsla av att inte tillhöra men som kommer ifrån uteslutande normer och strukturer. Här ser vi att homelessness inte alltid har sitt ursprung i den manliga normen utan kan även komma från klassnormen. Att det är just arbetarklass som drabbas av en uteslutande norm ger en indikation på att det råder en medelklassnorm.

Deltagare P menar att man inte talar om klass längre och deltagare F lägger till att:

När man väl pratar om klass så gör man det i analytiska termer, som en analysvariabel... Vi kan studera arbetarklassen lite, vi kan ta bussen till Rosengård och kolla på hur de har det...

Här ser vi att klass görs till ett analytiskt redskap som handlar om andra. Detta innebär att om varken kulturen på statsvetenskapliga institutionen det vill säga institutionens praktiker eller individerna där inom uppmärksammar klass så riskerar klasstrukturerna att osynliggöras. Det som är problematiskt med att klasstrukturerna osynliggörs är att dessa strukturer är uteslutande och när de inte syns skapas diskriminerande praktiker.

Att inte tala om klass alls är ett tecken på att en medelklassnorm råder. Detta visas genom det Mulinari och de los Reyes (2005:55) skriver om intersektionalitet: kategorierna genus, klass, etnicitet kan inte användas som isolerade analytiska verktyg utan att samtidigt ge uttryck för en maktposition. Normen för kvinnor är: vita, medelklass och heterosexuella om man inte problematiserar etnicitet, sexualitet, klass. Vi menar att detta betyder att när klass inte problematiseras på statsvetenskapliga institutionen kommer en medelklassnorm att förutsättas och reproduceras.

Deltagare F och P diskuterar att det är en konst att passera som medelklass och att alla inte inser att vissa faktiskt inte är medelklass och inte kan resa och köpa dyra saker. Deltagare M säger: ”[...]jag tänker mer klass som ett medelklassförtroende, än dom de reella pengarna”. Deltagare F håller med om att självförtroendet det vill säga det kulturella kapitalet även är kopplat till klass. De räknar upp flera saker som har med det kulturella kapitalet att göra: vilket språk man använder och hur det påverkar betyg på tentor och uppsatser, hur man klär sig och agerar. Det talas även om betydelsen av vilka kontakter man har.

Det vi ser här är att det talas explicit om kulturellt kapital men det som också kommer fram är ekonomiskt kapital och vikten av kontakter, vilket är exempel på Bourdieus sociala kapital. Det kommer även fram att språket i tentorna, hur man talar och klär sig är något arbetarklassen kan lära sig. Detta visar att normen inte är arbetarklass eftersom det är just arbetarklassen som ska lära sig medelklassens språk och smak för att passa in på statsvetenskap. Detta ser vi som tecken på att det sker en socialisering in i en medelklassnorm på statsvetenskap. Problemet med en medelklassnorm är att det sker ett uteslutande av arbetarklassen.

4.1.3 En norm mot feminism

Vi tar här upp norm mot feminism, denna norm har sina rötter i genussystemet. Den är även knuten till den manliga normen som vi kommer att ta upp nedan, under rubriken manlig norm. Vi tycker nämligen att det finns ytterligare en anledning till varför det finns en norm mot feminism. I Sverige råder en jämställdhetsdiskurs där det finns ett antagande att vi redan är tillräckligt jämställda vilket gör att feminismen får en stämpel som onödig. Feminister som påtalar ett genussystem och kritiserar olika delar av samhället anses som gnälliga. Nedan visar vi vad i vår empiri som är ett tecken på en norm mot feminism.

Minnet ”Föreläsning om ideologier” handlar om en diskussion om feministisk ideologi som övergår i en allmän diskussion om feminism. Deltagare P talar om detta minne, hon menar att argumentet att kvinnor och män är olika ofta förekommer i diskussioner om feminism. Deltagare P ger exempel på detta genom att referera till vad en kille i minnet säger:

’Men titta på dig själv män och kvinnor *är* olika.’ Det roliga med det är han var värsta lilla skrutten, jag är ju lång å stor [...] det som är så intressant med det är...man väljer att se vad man vill.

Här ser vi att killen i minnet sluter sig till en biologisk förklaringsmodell i brist på argument. En biologisk förklaringsmodell gör att genusystemet, med sin manliga dominans, blir ofrånkomligt och funktionellt (Wahl et al, 2001:45). Allt detta resulterar i att diskussion om struktur försvinner och undermineras.

Nästa citat sker i relation till frågan (nr 3) hur personerna i minnena förhåller sig till statsvetenskapliga institutionen. Deltagare P säger:

Jag tycker att en sak som är väldigt tydlig, det är när man uttrycker sig så, att man väljer sina strider. Det är något som redan kommit upp här. För det är ju en typisk anpassning.

Hon kommer fram till att det kan bli problem om man inte väljer sina strider, det vill säga inte alltid påpekar när något känns fel. Just att välja sina strider tyder på att det finns restriktioner i det sociala rummet över vad som anses rätt att uttala. Det verkar inte tillåtet att ifrågasätta för mycket. Citatet visar att det är när feminism tas upp som restriktioner uppkommer, det är inte tillåtet att ta upp feminism. Här ser vi en norm mot feminism på det sättet att feminism inte accepteras i det sociala rummet. Mulinari och de los Reyes (2007:10) förklarar att feminister kritiserat den manliga kodningen av akademien väldigt länge men att feminismen fortfarande har en mycket liten plats inom akademien. Resultatet av detta syns här och detta styrker ytterligare att det finns en norm mot feminism.

Anpassningen och att inte agera på allt man reagerar på kan genom en generös tolkning av begreppet homesteading ses som en homesteadingstrategi. Genom att inte ta alla strider tänker vi oss att personerna får större acceptans och slipper stämplas som gnälliga. Detta ger mer utrymme i den rådande diskursen än om alla strider alltid förs.

Det vi visat med citaten ovan är att när feminism uttrycks på olika sätt så tas det emot med ett visst motstånd. Vi benämner detta "norm mot feminism".

Var kommer då normen mot feminism i akademien ifrån och vad är det symptom på? Vi menar att detta inte är specifikt för statsvetenskap eller universitetet. Det är något som genomsyrar hela samhället vilket kan ses som att samhällets strukturer bara reproduceras i en institution som universitetet och statsvetenskap. Vi har tidigare diskuterat att vetenskap är manligt kodat, under rubriken "Norm om rätt sorts kunskap". Mannen som norm har skapat det som anses som god vetenskap och feminism anses vara ett kvinnoprojekt. Till detta lägger vi att män och kvinnor skapas som dikotoma kategorier (de los Reyes et al, 2006:20) Detta dikotoma tänkande tillsammans med att vetenskap ses som något manligt kodat gör att denna dikotomi vidgas och blir till män&vetenskap-kvinnor&icke-vetenskap. Detta ger att kvinnligt kodade praktiker så som feministiska teorier och genusvetenskap ses som ovetenskapliga. Ytterligare en aspekt på detta är att genusvetenskap och feminismen tillhör en kritisk tradition och är skapade som ett motstånd mot hur världen är strukturerad. Detta är ytterligare en förklaring till varför feminism möter motstånd.

4.1.4 Väktare av feminismen

Efter att ha identifierat normen mot feminism framgick ytterligare en norm. En norm som innebar att vara väktare för feminism. Vi tolkar det så att normen att vara väktare för feminismen finns inom och är samtidigt en effekt av normen mot feminism.

Nedan visar vi vad i vår empiri som är ett tecken på normen ”väktare av feminismen”. Deltagare F säger:

Det är också en känsla som jag känner från, från flera av dem här (minnena vår anm), en känsla av att man liksom är någon sorts väktare för någonting.

Flera av deltagarna instämmer. Deltagare F fortsätter och säga att hon känner att hon har ett ansvar att försvara feminismen och det kan vara en tung roll att bära. Deltagare R instämmer och säger:

Ja, man känner sig nästan lite träffad ibland om man har jämställdhet på dagordningen. Att man liksom oj, nu måste jag liksom så här...

Deltagare F fyller i ”Nu måste du säga någonting”. Deltagarna uttrycker att det ofta händer att folk förväntar sig att de ska säga någonting när det handlar om feminism och jämställdhet. Vidare menar de att folk inte ställer seriösa frågor. I diskussionen kommer det även fram att deltagarna känner skuld och skam när de inte försvarar feminismen, när de är tysta eller backar ur en diskussion. Här ser vi att det både uttrycks en känsla av att man måste försvara feminismen och en skuld när man inte gör det.

Den norm mot feminism, som vi visat ovan, gör att deltagarna utsätts både för ett könsförtryck och för ett förtryck som feminister på statsvetenskapliga institutionen. Det vill säga att det konstrueras två diskriminerade positioner, en där kvinnor diskrimineras och en där feminister diskrimineras. Detta blir mycket paradoxalt eftersom deltagarna blir förtryckta dels som kvinnor och dels när de försöker kämpa emot kvinnoförtrycket. I en manligt kodad miljö, vilket universitet är, gynnas män (Kronsell, 2002). Mansrollen är knutet till att få stort utrymme och att fritt uttrycka sin åsikt. Då kvinnor och män skapas som en dikotomi och kontexten är manligt kodad är det inte accepterat att kvinnor säger emot eller argumenterar för en annan åsikt än den som överrensstämmer med den rådande normen. När kvinnor säger ifrån om feminism möter de således motstånd. Här menar vi att: det är det faktum att de är kvinnor gör att de möter större motstånd än vad de skulle göra om de var män.

Längre in i diskussion när deltagarna pratar om att det är viktigt att lärarna har genusvetenskaplig kompetens, säger deltagare M att man kan skicka lärarna på utbildning men att:

[...] det är värre med ens klasskamrater, de kan man ju inte bura in på Genus (Genusvetenskapliga institutionen, vår anm) om de inte vill. Och då måste man ju typ uppfostra dem, och det är ju inget kul.

Av der här ser vi att finns en norm att deltagarna som genusvetare måste säga ifrån och uppfostra de som inte är medvetna. Det här visar på homesteading då man skapar utrymme i den rådande diskurser genom att lära ut feministiska idéer och teorier eftersom det ökar andras kunskap vilket ger större acceptans och således större handlingsutrymme.

Det kommer även fram att när man försvarar feminismen så kommer också en känsla av ensamhet. Deltagarna talar om att ensamhet återkommer i flera av minnena. Att de ibland känner sig ensamma om att uttrycka sin åsikt om feminism. Deltagare P säger att hon förstår ensamhetskänslan väldigt väl men att hon har bestämt sig vad hon ska göra med den. Hon säger att när hon är i ett rum där alla är emot henne och tycker att hon är rabiat, tänker hon ”Om det här är inställningen så vill jag ändå inte tillhöra”. Hon menar vidare att hon vet att hon har människor som håller med henne, på genusvetenskapliga institutionen. Det vill säga hon vet var hon har sympatier. Deltagare R håller med och menar att ibland känner man sig stolt att man inte tillhör statsvetenskapliga institutionen. Deltagarna menar att de är stolta över att veta något som de som är oinsatta i feminism inte har kunskap om.

Vi menar att känslan av ensamhet som deltagarna uttrycker visar tydligt det som Kronsells begrepp *homelessness* innebär, alltså en känsla av att inte tillhöra. Detta är mycket vanlig känsla bland kvinnor, menar Kronsell, i institutioner som länge varit manligt dominerade. Vi tänker oss att känslan av *homelessness* således är ett resultat av den manliga normen på statsvetenskapliga institutionen, att det varit en manlig domän och att det finns en norm mot feminismen där. Det vi också ser i denna diskussion är homesteading. När deltagarna känner ensamhet i att uttrycka feministiska åsikter och deltagare P uttrycker att hon inte *vill* tillhöra ser vi detta. Deltagarens åsikter bryter mot normen och stöter på motstånd. Enligt normen *får* hon inte tillhöra, således väljer hon att inte *vilja* tillhöra. Detta blir en motståndshandling som ger henne utrymme. Hon får inte utrymme i just den sociala kontexten hon är, på statsvetenskap, men hon vet att hon har sympatier i en annan kontext, på genusvetenskap, där hon själv väljer att tillhöra.

Hela normen väktare för feminism kan ses som en homesteadingstrategi på så sätt att alla handlingar inom denna norm görs som ett motstånd mot den rådande diskursen där vi sett en bristande acceptans för feminism.

Det vi ser genom identifierandet av normen mot feminismen och väktare för feminismen är att när feministisk teori och genusfrågor uttrycks på statsvetenskapliga institutionen verkar det som att detta konstrueras som en intersektion i sig. Denna intersektion hamnar utanför den rådande normen och blir således motarbetad. Det vill säga feminism och genusvetenskap som uttrycks blir uteslutet, detta ser vi i citaten ovan. Det finns en tydlig norm att genusvetenskap och feminism inte är rätt sorts kunskap, inte objektivt. Det ses inte som riktig kunskap. Här görs en maktordning. Makten är komplex och rörlig och konstitueras exempelvis genom språkliga konstruktioner och vardagshandlingar

(Mulinari och de los Reyes 2007:11). Det vi visat är att feminism i den specifika kontexten på statsvetenskap får utstå repressalier vilket visar att feminismen inte accepteras. Detta gör att feminism i den statsvetenskapliga kontexten skapas som en kategori som utsätts för exkludering. Således kan man se feminism, när den uttrycks inom statsvetenskap i Lund, som en intersektion i sig. Utifrån denna intersektion sker uteslutande. Detta riskerar leda till diskriminering.

4.1.5 Manlig norm

Nedan visar vi vad i vår empiri som är ett tecken på en manlig norm. Vi ställer frågan (nr 5) om att killarna höjde sin röst när det handlade om feminism medan de flesta tjejerna backade, från minnet ”Föreläsning om politisk ideologi”. Deltagare P säger: ”Killar, som vanligt, känner sig mycket tryggare, även om de inte har ett piss kunskap om nånting så kan de ändå säga sin åsikt”. Vidare säger hon att tjejer verkligen måste tänka efter innan de säger någonting kritiskt för att de vet att de kommer bli ifrågasatta och det kan vara på ett jobbigt sätt. Därför väljer många tjejer att vara tysta.

Det vi ser här är att deltagare P menar att tjejer blir mer ifrågasatta än killar och att detta leder till att tjejer väljer att vara tysta. Detta visar män och kvinnors olika förutsättningar i föreläsningssalen. I den här kontexten ser vi alltså att män får ta större plats än kvinnor. Detta är ett tydligt exempel på en manligt kodad miljö. Kronsell menar att institutioner som styrts av män har skapat normer som hänger ihop med maskulinitet vilket syns i denna diskussion. Klimatet är gynnande för män på så sätt att de får mer utrymme än kvinnor att uttrycka sina åsikter.

Deltagare R uttrycker att hon kände när hon gick på statsvetenskap att väldigt många tjejer ville att killarna skulle gilla dem. Hon fortsätter ”[...]och då är det absolut inte läge att börja bli tjatrig eller rabiät för man vill ju att killarna ska gilla en”.

Detta visar på en heteronorm, att killar och tjejer ska vara attraherade av varandra. Kronsell menar att institutioner som styrts av män har skapat normer som hänger ihop med heteronormativitet. Den manliga normen bygger på heteronormen. Detta visas genom att institutioner, strukturer, relationer och handlingar upprätthåller heterosexualiteten, genom att heterosexualitet premieras och görs till det mest åtråvärda och naturliga sättet att leva (Ambjörnsson, 2006:52).

Det vi ser här är att kvinnorna bör följa ett ideal för att bli omtyckta av killarna. Idealet som visar sig här är att kvinnor inte ska vara tjatrig och rabiät. Och påbudet att bli omtyckt av killarna kommer från heteronormen. För att heteronormen och den manliga normen ska kunna upprätthållas krävs en föreställning om att kvinnor och män är i motsatts till varandra, det vill säga är dikotomier. På detta sätt blir kvinnor alltid jämförda med män. Kvinnorna görs till avvikare och deras handlingsutrymme minskas när de måste förhålla sig till den manliga normen. Detta kan kopplas till Bourdieus klassteori eftersom kapitalen

måste legitimeras av den rådande normen för att bli legitima, i det här fallet den manliga normen. Vi återknyter även diskussionen till det resonemang vi för under rubriken medelklassnorm om Skeggs begrepp respektabilitet. Då vi visat att det råder en medelklassnorm på statsvetenskapliga institutionen kopplar vi respektabilitet till att inte vara tjatrig och rabiatt. Därmed förlorar man även i klasskapital genom inte hålla sig till kvinnoidealet. Vi ser den manliga normen som kopplad till och en bidragande orsak till de övriga normerna vi ovan tagit upp. Anledningen till detta ser vi i genussystemet där män som grupp är överordnade kvinnor som grupp. Genussystemet både skapas och skapar den manliga normen, vilket ger upphov till andra uteslutande normer.

5 Avslutning

I vår uppsats har vi undersökt uteslutande normer på statsvetenskap i Lund. Vi har sökt besvara detta genom minnesarbete och genom analys av minnesarbetsdiskussionen. Vårt främsta instrument i det här arbetet har varit det mångfacetterade analytiska verktyget intersektionalitet som möjliggör att se på olika intersektioner och upptäcka uteslutande. Vi har fokuserat på intersektionerna klass och genus. I vår undersökning har vi identifierat fem normer som vekar inom statsvetenskap i Lund. Dessa kallar vi Normen om ”rätt” sorts kunskap, Medelklassnormen, Norm mot feminism, Normen väktare för feminism samt den Manliga normen. Vi har visat hur alla dessa fem verkar uteslutande för gentemot dem som inte tillhör den hegemoniska grupp som utgör den rådande normen. Detta är inte önskvärt, varken ur jämställdhets- eller likabehandlingssynpunkt. Således har vi målat upp en relativt dystert bild av Lunds statsvetenskapliga institution.

Vi vill dock avsluta denna uppsats med hopp. Som deltagare P sa om statsvetenskap som institution: ”det är ju inte...det är så klart att det inte bara är skit på den här institutionen, det är ju inte det”. Då vi tror på att allt är socialt konstruerat och således att inget är statiskt, menar vi att allt går att förändra. Mulinari och de los Reyes (2007:130) uttrycker också detta när de säger att intersektionalitet vill visa alternativa berättelser och formulera motberättelser. Här finns en förändringspotential då dessa berättelser bestående av icke-norm kan omvandla den etablerade ordningen. Detta innebär att det är viktigt att uppmärksamma strategier för att förändra.

Där det sker homesteading tänker vi oss att det går att identifiera strategier. Vi har visat på flera homesteadingstrategier. Den första är när en deltagare känner ensamhet i att uttrycka feministiska åsikter (under rubriken Väktare av feminism). Deltagarens åsikter bryter mot normen och stöter på motstånd. Enligt normen *får* hon inte tillhöra, således väljer hon att inte *vilja* tillhöra. Detta skapar utrymme och blir således homesteading. Vi har valt att se den anpassning det innebär att inte agera på allt man reagerar på som en homesteadingstrategi. Under rubriken norm mot feminismen framkommer i analysen att deltagarna får större acceptans och slipper stämplas som gnälliga genom att inte ta alla strider. Detta ger mer utrymme i den rådande diskursen än om alla strider alltid förs. Att lära ut och tala om feministiska idéer och teorier blir också en del av homesteading för att det ökar andras kunskap vilket ger större acceptans och således större handlingsutrymme. Själva försvarandet av feminism ser vi på ett sätt också som en homesteadingstrategi. På så sätt att alla handlingar inom denna norm görs som ett motstånd mot den rådande diskursen i vilken det finns liten acceptans för feminism.

Vi menar att vårt minnesarbete sig kan ses som en typ av homesteadingstrategi på grund av att det blev ett sätt för gruppen att utbyta liknande erfarenheter och få utrymme att uttrycka dem inom statsvetenskap. Detta menar vi innebär att vi gjorde oss större plats. Även den här uppsatsen ser vi som ett sätt att göra oss ett större utrymme i diskursen på statsvetenskapliga institutionen. Detta har vi gjort genom att använda en feministisk metod och teori i kontexten och där feministisk metod och teori inte är norm.

Som sagts tidigare föreslår Kronsell homesteading som bot för känslan av homelessness och vi har nu visat hur våra deltagare använt homesteadingstrategier. Dessa strategier kan ses som bot mot känslan av att inte tillhöra även för andra på universitet. Dock vill vi poängtera att homesteading fortfarande är på den vita medelklass, heterosexuella och manliga normens förutsättningar. Det vi menar här är att homesteading inte förändrar strukturerna i grunden. Hur man gör det är en helt annan uppsats.

6 Referenser

- Ambjörnsson, Fanny. 2006. *Vad är queer*. Stockholm: Natur och kultur.
- Crawford, June – Kippax, Susan – Onyx, Jenny – Gault, Una – Benton, Pam. 1992. *Emotion and gender. Constructing meaning from memory*. London:Sage
- De los Reyes, Paulina – Molina, Irene – Mulinari, Diana. 2006. ”Introduktion – Maktens (o)lika förklädnader. s. 11-30, i De los Reyes, Paulina – Molina, Irene – Mulinari, Diana (red.), *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass och etnicitet i det postkoloniala Sverige*. Stockholm: Atlas.
- De los Reyes, Paulina – Mulinari, Diana. 2007. *Intersektionalitet*. Malmö: Liber
- Eriksson-Zetterquist, Ulla – Styhre, Alexander. 2007. *Organisering och intersektionalitet*. Malmö: Liber.
- Esseveld, Johanna. 1999. ”Minnesarbete”. s. 107-127, i Sjöberg, Katarina (red.), *Mer än kalla fakta. Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund:Studentlitteratur.
- Haug, Frigga et al. Översatt av Erica Carter. 1999. *Female sexualization. A collective work of memory*. London: Verso.
- Hirdman, Yvonne. 2004. ”Genussystem – reflexioner kring kvinnors sociala underordning. s. 113- 134, i Carlsson Wetterberg, Christina – Jansdotter, Anna (red.), *Genushistoria. En historiografisk exposé*. Lund: Studentlitteratur.
- Kronsell, Annica, 2002. "Homeless in academia: Homesteading as a strategy for change in a world of hegemonic masculinity" s. 37-56, i DiGeorgio-Lutz, JoAnn (red), *Women i higher education. Empowering change*. Praeger.
- Miller, Kenneth L. och Miller, Susan M, 2002. "A model for evaluating gender equity in academe" s. 103-114, i DiGeorgio-Lutz, JoAnn (red), 2002. *Women i higher education. Empowering change*. Praeger.
- Reinharz, Shulamit. 1992. *Feminist methods in social research*. New York:Oxford university press.
- Rogg, Elisabet, 2001. "Passion and Pain in academia". *NORA*, vol 9, nr 3, s. 154-161.
- Skeggs, Beverley. 2000. *Att bli respektabel*. Göteborg: Daidalos.
- SCB- statistiska centralbyrån. Utkom 2006. http://www.scb.se/statistik/UF/UF0205/2006A04/UF0205_2006A04_SM_UF20SM0602.pdf , läst 2009-05-19).
- Wahl, Anna, m.fl., 2001. *Det ordnar sig. Teorier om organisation och kön*. Lund: studentlitteratur.
- Widerberg, Karin. 1995. *Kunskapens kön. Minnen, reflektioner och teori*. Falun:Nordstedts Förlag AB.
- Willig, Carla. 2001. Buckingham: Open University Press.

Bilaga 1

Våra frågor i diskussionen

1. Vad säger det om statsvetenskap som institution att seminarieledaren (i minne nr 4) så tydligt uttrycker att alla förutsätts vara medelklass?
2. Vad innebär det att personen (i minne nr 2) säger att ”ja jag hör kanske inte till den kritiska ifrågasättande kulturen”? Vad tänker ni om det?
3. Hur står minnena och personerna i minnena i relation till vad som förväntas av personerna (i det sociala rummet dvs) på statsvetenskap?
4. I minnet ”Lektion om diskriminering” (minne nr 3) säger personen att hon känner sig ensam. Är det en känsla ni tycker återkommer i de andra minnena?
5. En fråga om minnet ”Föreläsning om politiska ideologier”(minne nr 1): Där det står att killarna gjorde sin röst hörd och att tjejerna ”backade”. Hur tänker ni där?

Bilaga 2

Minnena

Minne 1: Föreläsning om politiska ideologier

Vi hade föreläsning om olika politiska ideologier och feminismen kom upp och presenterades. Jag räckte upp handen då jag hade invändningar gentemot uppdelningen av feminismen i likhets- och särartsfalanger. Jag sa att uppdelningen kändes gammal och utdaterad – att feminismen idag kommit bra mycket längre än så och att det fanns andra mer relevanta saker att tala om istället. Sen vet jag inte riktigt vad som händer. Debatten fortsätter i alla fall kretsas kring feminism och tonläget skärps och röster höjs. Många av killarna gör sin röst hörd medans många av tjejerna istället backar. Vi talar alltså fortfarande om feminism som politisk ideologi men upp kommer ”argument” som: min fru, föda barn, tjejer vill inte bli chefer lika mycket som killar etc, det känns som vartenda piss”argument/resonemang ” i historien kommer upp. Det hela avslutas med att en kille säger till mig: Men titta på dig själv män och kvinnor *är* olika!

Minne 2: Utvärdering av en delkurs

Vi ska ha utvärdering av en delkurs. Muntlig utvärdering. Alla sitter i en ring. Vio har flyttat undan borden och stolarna står i en cirkel. Antar att tanken är att det ska skapa ett mer diskussionsvänligt klimat. Läraren sitter dock på ett bord, lite upphöjd över oss andra. Han är en bra lärare. Väldigt sympatisk faktiskt. Alla ska få chansen att uttrycka sin åsikt om kursen men vad jag minns är det inte särskilt många som uttalar sig. Självt har jag en del att säga. Kursen har inte haft något genusperspektiv alls egentligen och det tycker jag är rätt dåligt. Vi kommer in på en diskussion om kurslitteraturen. Den har ju inget genusperspektiv alls, påpekar någon (kanske var det jag?). En kursare, en tjej jag känner från ”Genus”, spinner vidare på det. ”Varför har ni inga böcker med genus- eller kanske feministiskt perspektiv?” frågar hon. Läraren svarar, har försvarat valet av kurslitteratur som institutionen gjort. Men min kursare ger sig inte. Hon har massor av motargument, påpekar b.l.a att det finns jättemycket bra litteratur i statsbiblioteket, att det finns flera kända feministiska forskare på området. Jag märker att läraren börjar bli lite provocerad. Diskussionen dem emellan börjar nästan bli lite hetsig. De andra i ringen börjar skruva på sig. De tittar på läraren och på min kompis som om det vore en tennismatch. Och det gör jag också. Jag bryter inte in i diskussionen, jag backar inte upp min kompis. Snarare sitter jag som de andra i ringen och skruvar lite på mig. Lektionen börjar lida mot sitt slut. Läraren lyckas

få ur sig att alla kan gå hem, ”vi är klara för idag”, fortfarande mitt i diskussionen med min kompis. Folk börjar ta på sig jackorna, tar sina väskor och går ut. Det gör jag med. Minkompis stannar kvar ett par minuter för att fortsätta diskussionen med läraren. Hon är skit-bra som tar diskussionen, hon ger sig inte! Men vad gör jag? Kanske hör jag inte till den kritiska ifrågasättande ”kulturen”, som jag trodde... Kanske hör jag till dem som inte orkar kritisera för att det är för jobbigt med diskussion... Jag hoppas *inte* det.

Minne 3: Lektion om diskriminering

Jag kommer ihåg en lektion som handlade om diskriminering. Lektionen började med en inledande föreläsning om diskriminering och sedan skulle vi studenter diskutera ämnet. När vi diskuterade jämställdhetsplanen (och särskilt då i anknytning till universitetet) var det en student som reagerade på att vissa element i jämställdhetsplanen var för styrande när det handlar om vad en lärare får säga och uttala sig om. Studenten menade att ”En lärare ska få säga precis vad som helst, det bör inte finnas något som reglerar detta”. Jag kände mig illa berörd av detta då denna idé som uttrycktes av studenten leder till att vad som helst kan sägas. Min tanke var då att om vad som helst kan sägas kan även exempelvis sexistiska och rasistiska skämt accepteras. Jag vet inte hur många i klassrummet som höll med det som hade sagts men i den stunden kände jag mig ensam.

Minne 4: Seminarium om neomarxism

Vi sitter på ett seminarium och diskuterar en neo-marxistisk bok. Diskussionen är engagerande, många deltar, däribland jag. Som alltför ofta sitter tyst. Denna gång är det annorlunda. Jag känner att ämnet är mitt. Jag har mycket att säga. Tiden för seminariet går mot sitt slut. Seminarieledaren avslutar med att säga ”Ja, här sitter vi alla från medelklassen, och vet kanske inte riktigt vad det här handlar om - klassfrågor”. Det är bara det att jag inte kommer från medelklassen, utan från arbetarklassen så, jo, jag vet vad jag pratar om. Men säger självklart inget. Som en person från arbetarklassen som utbildar sig för att göra en klassresa drabbar detta antagande, att alla är medelklass, mig på två sätt. Känslor av att inte tillhöra (gruppen eller universitetet) men också lättnad över att jag kan passera som medelklass eftersom jag kanske inte varit välkommen annars, eller passat in alls.

Minne 5: Novischsittning

Jag kände ingen i Lund när jag flyttade hit. Jag kände mig glad och fri och ville ha massor av nya människor i mitt liv. Eftersom Lund är en sådan känd studentstad hade jag hört talas om vilda fester, spex, sittningar och nationsfester. Jag skulle testa allt. När det blev dags för novischsittning gick jag förväntansfull till Eden där vi novischer och de rutinerade skulle träffas. Men redan i dörren fick jag en känsla av obehag. Jag gick runt i foajén och i folkmassan och funderade på vad som skulle hända, med det blev jag snart varse om. Första akten gick ut på att de rutinerade sa till ”tjejerna” att göra en kö och ”killarna” en annan. I kön

väntande man på att få en partner av ”motsatt kön” samt en målad mustasch på överläppen – om man var så kallad tjej. Man fick också en rosa lapp med en text/ett ord att förhålla sig till (jag minns inte vad det stod) – om man var tjej förstås. Killarna fick blå lappar. Tjejerna fnissade och skrattade åt sina tokiga mustascher, jag skrattade inte. Jag smet ut när ingen såg och cyklade hem med bestämda tramp. Jag var ställd över hur man förväntade sig bli road på statsvetenskap – så jag hörde mig för – var alla fakulteter besatta av kön? Är sittningarna likadana? Nationsfesterna också? Jag minns att människor omkring mig talade om för mig att jag var känslig, att jag borde slappna lite och ”ha kul”.